

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
szombat napok kivételévelSzékesfehérvár és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.A kiadóhivatalnál kizárólag
vagy megrendelésre nem vállalkozik.Kiadóhivatalok és hirdetések
a kiadóhivatalhoz intézendők.

Képes újság ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 13

Mentelmi jogunk.

Nessi Pál képviselő esetéből kifolyólag egyszerre aktuálisá vált a mentelmi jog kérdése. Meddig terjed a képviselő immunitása? S van-e valakinek joga egyáltalán betörni az immunitás területére?

Nehéz kérdések, a melyekkel, úgy látszik, eddig nem igen volt kedvük az embereknek foglalkozni. Pedig, mint Nessi Pál esetéből kitetszik, a mentelmi jogi kérdések az ország legfontosabb érdekeit: a képviselőtestület szuverénitását érintik s így a mentelmi jogon esett sérelem Magyarország szuverénitásán esett sérelem.

Most már nem a Gotterhaltéról van szó, hanem a magyar nemzet törvényhozó hatalmáról. Itt nem szabad kicsinyes apróságokon, pártpolitikai tekinteteken fennakadnunk, hanem a jogásznak kell beszélnie.

Valljuk meg, hogy a mentelmi bizottság határozatában, mely Nessi Pált a katonai becsületbírósnak kiszolgáltatja, csak a pártfelfogás, de nem a magyar törvényhozó, a magyar jogász önállósága nyilvánult meg. Összetévesztették a honvédelmi miniszter óhaját a magyar joggal.

A magyar jog nem szedte s-oka a mentelmi jogot. Bölcsen tette. Olyan jog ez, a melynek elvei kell hogy a vérünket hassák át, de alkalmazását esetről-esetre a független jogász gondolkodás fogja megadni. Olyan a mentelmi jog, mint maga a szuverénitás: egy szó is kifejezi lényegét, de köteteket kellene írunk róla, ha tartalmát részletezni akarnók.

A mentelmi joggal rögtön tisztában lehet mindenki, ha ismeri célját: megmenteni a törvényhozót a politikai zaklatásoktól, üldöztetésektől. Ezért az elmélet két elemet különböztetett meg a mentelmi jogban, melyek szerint a képviselő a t. Házban tett nyilatkozataiért egyedül a Háznak felelős, azonkívül pedig tetteiért egyedül a Ház engedélyével vonható büntető eljárás alá.

Az első rész világos, de annál határozatlanabb a második.

A magyar közjog leghivatottabb magyarázója, Plósz Sándor igazságügyminiszter a büntető eljárás alatt büntügyi eljárást ért s szerinte a képviselőnek a mentelmi jogát csak az sérti, ha a Ház engedélye nélkül pl. a vizsgálóbíró megidézi, a rendőrkapitány lecsukítja, a járásbíró becsületsértésért, a főszolgabíró erdei kártételért ráhuzza a paragrafust. Szerinte csak az állam büntet s csak az állami (vagy autonóm közigazgatási) hatóságok üldözése ellen kell a képviselőt megvédeni.

A miniszter érvelésének tagadhatlanul igen erős támasza az eddigi gyakorlat. Nem volt még rá eset, hogy más, mint büntügyi eljárás miatt a képviselő mentelmi jogát felfüggesztették volna, vagy más, mint büntügyben ítélkező hatóság kérte volna képviselőnek kiadatását. Ez azonban nem bizonyítja azt, hogy a mentelmi jog itt végződik.

Van más büntetés is, nemcsak az, a mit falopásért, pofonért vagy sikkasztásért kap a tettes. Ott van a fegyelmi büntetések egész sorozata, azokkal szemben talán nem kell védeni a képviselőt? Hiszen tisztelet az ügyvédi kar függetlenségének, de elméletben nem lehetetlen a következő eset: egy ellenzéki ügyvéd képviselőnek az orra nem tetszik a miniszterelnöknek, mert nagyon sokat kikurkász az ő misztikus paktumaiból. Van befolyása az ügyvédi kamaránál, rajtacsipeti hát az illetőt, hogy egyszer kapuzárás után ment haza s »botrányos magaviselet« miatt megfegyelmezi, talán a diplomáját is elvéteti. Elméletileg egy percze a Kuria is feledi függetlenségét, az ítéletet helyben hagyja s a képviselő ur meg van fosztva az ügyvédi keresettől s a silentiarius fiskálisok, a Mosolygó bácsik kétes csapatjába soroltatott.

Plósz Sándor szerint ez nem a mentelmi jog megsértése.

Itt a Nessi Pál esete is. Az osztrák császári himnusz ellen tüntetett, mint képviselő s becsületbíró elé citálják, mint hadnagyot. Ott pedig kurta lesz az eljárás; elszedik a kardbojtját s közlegényként áthelyezik más ezredhez. Megalázó, kegyetlen büntetés — de Plósz Sándor szerint ez nem sérti a képviselői immunitást.

Pedig azt már az igazságügyminiszter sem tagadhatná, hogy mind a két esetben világos a politikai zaklatás. Valahol tehát szarvas hibának kell rejlenie.

A hiba abban a miniszteri magyarázatban rejlik, hogy a mentelmi jognak van határa. Itt a tévedés.

A mentelmi jog *korlátlan és határtalan*, épp úgy, mint a szuverénitás. Korlátai csak akkor lehetnek, ha ilyeneket a törvény állít fel.

Már pedig nincs olyan magyar törvény, a mely az immunitást korlátok közé szorítaná. Az 1867. XII. törvény-cikk valamelyik szakasza szól a delegátusok mentelmi jogáról; ez a §. azonban csak a delegátusokról szól s rendelkezéseit a képviselőkre még per analogiam sem lehet alkalmazni. A delegáció csak egy bizottsága az országgyűlésnek, a mely bizottságnak szűk hatásköre s ennek megfelelőleg szűkebb immunitása is van. De meg ez a §. az osztrákok kedvéért készült, voltaképpen az osztrák delegátusoknak ad salvus

conductust s az osztrák delegátust bőven elég a *büntügyi* eljárás elől megvédeni. Azt u. i. bajos volna kimutatni, hogyan lehetne osztrák delegátust pl. fegyelmi eljárás alá vonni Magyarországon.

A magyar képviselő azonban mindenféle zaklatásnak ki van téve, kezdve a Kuriától a fegyelmi bíróságokig. Mindezek a bíróságok büntetésre ítélik, ellenük tehát a mentelmi jog oltalmára kell számítani. S így a mentelmi jog határtalan védelmet kell hogy biztosítson a képviselőnek mindenféle, bármi néven nevezendő bíróság ellen, a mely *büntetést* mérhet rá. A Házban elkövetett cselekedeteiért a képviselőt a Ház bünteti, a Házon kívüli tetteiért pedig egyedül a Ház engedélyével szabad büntetni, ítélkezzék bár fölötte királyi vagy rendőri, polgári vagy katonai, büntető vagy fegyelmi bíróság.

A mentelmi bizottság legutóbbi határozatával rést ütött azon a jogon, a melyet védelmezni legfőbb kötelessége lett volna. A mentelmi jogon, a képviselőház szuverénitásán esett csorbát még kiköszörülheti a Ház, ha meri. Sajnos azonban, ma nem ehhez vagyunk szokva. A magyar szuverénitás határtalan, felséges volta senkit sem lelkesít. A területi szuverénitás elvét megsértettük a Halastó elpaktálásával, a személyi szuverénitás sem várhat külön sorsra ott, a hol minden sebre ott az egyetemes gyógyszer: paktum, punktum.

Dr. K. A.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 13.

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

Az ülés megnyitása után előány elnöki bejelentés következett, majd a napirendre tértek át:

az indemnítai

törvényjavaslat folytatódó tárgyalására.

Bizony Akos reflektál az előtte szólottak szavaira. Rakovszky azt a felszólítást intézte a függetlenségi párthoz, hogy ne szavazzák meg az egyházpolitikai törvények költségeit, amely esetben ők sem szavazzák meg a czívisztát. Ezt a felhívást kerekén visszautasítja. Vázsonyi-val szemben megvédi a mostani népképviselői rendszert. Rátérve a kormány iránti bizalmatlanság kérdésére, azt először is pártállásával indokolja. Hosszasan fejtegeti a kvótágy eredetét és arra a konklúzióra jut, hogy a király nem kompetens annak eldöntésében. A szőnyegen levő kiegyezést süllyedő hajóhoz hasonlítja (Helyeslés a szélsőbalon.) ugyan ki nek volna kedve arra rálépni? Attér az önálló vámterület kérdésére és hosszasan, példákkal bizonyítja, mennyire szüksége van arra az országnak. Egymást érik széles e hazában a határozatok, a népgyűlések, amelyekben hangoztatják, hogy Magyarország anyagi helyzetét, sebeit orvosolni, csak az önálló vámterülettel

lehet. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Es ennek dacára a kormány nem akarja belátni. Attérve a paktumra, helytelennek tartja azt. Az abba belépőket — nem lehet másképpen — mint belekényszerítették az elfogadásba. (Mozgás a szélsőbalon.)

A magyar véderő története.

A magyar hadsereget illetve, rámutat a miniszterelnök egy tavalyi beszédére, melyben azt mondja, hogy a törvényekben szó sincs a magyar hadseregről. Nos hát ez nem áll. (Halljuk! a szélsőbalon.) Szólok átnézte az összes idevágó törvényeket és határozottan állítja, hogy a miniszterelnöknek felfogása az irányban helytelen, azonban, hogy ezt megmagyarázassa, rövid visszafüggetést kell vészen a multra. Árpádok korában kezd és kimutatja, hogy már Szent István idejében volt királyi hadsereg.

Ennek feladata volt az országot védelmezni és ha már ez nem volt képes, akkor fegyverbe szólított a nemzeti hadsereg. Erről törvényekben mindenütt találkozunk. Így már II. Endrénél a törvényben is fel van tüntetve, hogy mi a királyi és nemzeti hadsereg feladata. Zsigmond idejében egy új elem lép a magyar hadseregbe, az úgynevezett telek-katonaság. A hadsereg egyik legerősebb része, a várjobbágyok megszűntek. Ezen a hiányon az Anjouk segítettek az által, hogy behozták a bandériális hadsereget. De már Lajosnál tapasztalták, hogy ez nem elegendő és ismét új elem jön be: a zsoldos katonaság. Mátyás korában a fekete sereg működik. Ez kitűnően bevált. De amint Mátyás meghalt, uralmának összes következményei összeropantak és Ulászló már visszatért a régi telkes katonaságra. Később mindinkább rosszabbodván a helyzet, a török fenyegetésekért a katonaságra több gondot fordítanak és ismét bandériumok is lépnek életbe. 1526-ban már minden 5-ik jobbágyának fegyvert kellett fogni. Fájdalom, ekkor jött a mohácsi katasztrófa. A miniszterelnök eddig nem vonta kétségbe a nemzeti hadsereget, de azt mondotta, hogy Mohács után megszűnt. Nos hát szó a jogilag behizonyítja, hogy nem szűnt meg. (Halljuk! a szélsőbalon.)

A mohácsi vész után is fennmaradt a telkes katonaság, majd zsoldos hadsereg, amelyet a király is tartozott tartani. A királyi csapatokra való hivatkozások és rendelkezéseket megtaláljuk a karok és rendek intézkedéseiről, tehát a régi országgyűléseken. 1715-ig tehát semmi változás nem állott be a magyar hadseregben. Most az a kérdés, hogy az 1715-iki törvények nem változtattak-e a dolgon, mert akkor lett beállítva az u. n. rendes, állandó, vagy mondjuk közös hadseregi intézmény. (Halljuk! a szélsőbalon.)

Felolvassa az idevágó 1715. évi 8. t.-cz.-et és kimutatja, hogy a magyar véderendszerénél annyi változás történt, hogy amíg eddig eset-ről-esetre szavazták meg a szükséges katonaságot, ezután évről-évre tesdük. Változás tehát a tulajdonképeni nemzeti hadseregben nem történt, hiszen nem is exercitusról, hanem, amint régen volt, militiáról szól a törvény. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Rendes hadseregünk még Mária Terézia alatt sem volt nagy veszélyben. A karok és rendek mindig igyekeztek arra, hogy megmaradjon karaktere, mindig kijelentették, hogy csak magyar tisztek, magyar ezredek legyenek. (Ugy van! a szélsőbalon.) Es az így tartott 1840-ig. Tehát 1840-ig volt nemzeti hadseregünk. (Ugy van! a szélsőbalon.) Nem áll az sem, hogy a magyar ezredek 1715-ben a rendes hadsereg felállításakor jöttek létre. Hát ez nem áll. Nem pedig azért, mert a magyar ezredek már 1600-tól léteztek, hiszen a Pálffy-huszárezred is 1620-ban keletkezett és magát Pálffy is úgy nevezte, hogy a magyar hadsereg kapitánya.

Mind ezekből kitűnik, hogy igenis volt önálló nemzeti hadseregünk, amelyet szerencsésen elikkasztottak. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Az indemnítást nem fogadja el (Zajos éljenzés a szélsőbalon, a szónokot számosan ülvözik.)

Öt perc szünet.

Szünet után

Kecskeméthy Ferencz szólott a javaslat-hoz. Beszéde elején azt fejtegeti, hogy odafönt Bécsben nagyon haragszanak mi reánk. E harag oka egyrészt a Kossuth-ünnepeket. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) másrészt az, hogy a miniszterelnök nem adott meg mindent Körbernek. (Ugy van! a szélsőbalon.) E harag az oka, hogy a király nem nyitotta meg az új parlamentet és hogy most nem jön közlék. A kormány pedig most meg akarja engesztelni a királyt a civillista emelésével és pénzen akarja megváltani a király jóindulatát. (Mozgás a jobboldalon helyeslés a szélsőbalon.) A haladók utolsó kívánságait tiszteletben szokták tartani, de ennek a kormánynak — amely haldoklik — kívánságait nem tiszteletli, mert mindent csak Bécs kedvéért tesz és a magyar nemzet aspirációit egyenként adja fel. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Igy folytatja tovább harsogó hangulatban fejtegetéseit, amely oda konkludál, hogy az indemnítást nem fogadja el.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

A helyzet.

Budapesti tudósítók szerint az összes politikai körökben ma már egyébről sem beszélnek, mint arról, hogy a helyzet igen komolylyá lett. A differenciák *Szell* és *Körber* közt egyrészt, *Fejérváry* és *Szell* közt másrészt a helyzetet valósággal tarthatatlanná tették. De mind nagyobb nehézségek merülnek föl a katonai javaslatok dolgában is. A helyzet ilyen alakulása folytán *Szell* Kálmán miniszterelnök szombaton Bécsbe utazik és vasárnap jelentkezik a királynál audiencián. Beavatott politikai körökből kapjuk a hírt, hogy ezen a vasárnapi audiencián dönt majd a király a fölött, hogy a magyar, vagy az osztrák kabinét maradjon-e meg hivatalában? Ugyanakkor a katonai javaslatok újra szóba kerülnek.

Városi közgyűlés.

Viharosnak ígérkezett a tegnapi városi közgyűlés és fél 6 órára minden nagyobb vita nélkül letárgyalták a tárgysorozatot.

Az a hír terjedt el a városban már napokkal előbb, hogy a katonai törvényjavaslatok ellen beadott indítvány ellen egyik agilis, cles beszédű városatyja felezzel s ellenindítványt ad be. Ezt várta mindenki.

Az indítvány egyik fiatal, tüzes véréű aláírója előre elkészült egy 30 oldalas beszéddel. Már a vizes poharak egész batteriáját maga elé állította.

Azonban általános meglepetésre, az indítvány minden hozzászólás nélkül, egyhangulag keresztül ment s így a nagy beszéd is befagyott.

A »hegypárt« annyira meg volt lepve, hogy még azt a körmönfont indokolást sem vette észre, amellyel *Bordé* Ferencz főjegyző a tanács javaslatát kísérte. Ez bizony inkább védi a katonai javaslatokat, mintsem az indítványt indokolja.

Legértékesebb volt a közgyűlésen a polgármester azon kijelentése, hogy a Köröz megmórgázása ellen évek óta felhangzó panaszai rövid időn belül orvosolják. — Majd megválnak.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

„TISZÁNTUL“ TÁRCZAJA.

Gummiarabicum.

Irta: Szabó Ilona.

VIII.

Kórusban zengi a lehűtött csapat: Bíró uram, bíró uram, tegyen törvényt ha lehet!... De nem lehet! dörmögé egy szilágysági jó szomszéd, a magyar szót nehezen pergető fanyelven. Mivelhogy a bírót a »gyilkos« mellett számbavehető ítélthozatalra nem képesek. Doctor juris zsebre vágta a nyelvén forgó semmiségi panaszt, szélesen mosolygó megelégedéssel.

E bírói beismerésre a hallgatóság »hurrah«-t kiáltott. A bíró ezután kijelentette, hogy felfolyamodással élne, ha biz on nem tudná, hogy a minden alsóbb fórumot megvetőn kikérülő legfelsőbb fórum menyörgéssel súlyosított, vilámlással fényesen átvilágított, zuhogó ítélete ellen nincs sehol apelláta. Meg kell nyugodni a változhatlanban és fenéig üritett poharakkal költözködenek egy szilárd alapon nyugvó asztalhoz, az árvíz tetején imbolgó székekről.

IX.

»Út az óra indulóra«... véle a közanyós. »Ne menj el, maradj itt, majd meglá-

tod jobb lesz itt«... érzé minden szív és kebel. A többség győz; a társaság nem volt mozgósítható. A hangulat és ennek mélyebben fekvő okozója ár és mennyiségben kifogástalanul emlékedett.

Egy fehér csipkeruha, mely lengeségével a krónikásra borított sötét inkognitót, úgy gondolkozván: »többet észszel mint erővel«, pohara hervasztó tartalmát lopva szíjjel töltögeté a barátságos, mély torku szomszédok poharába; s bár róla a világejrt sem felejtkezett meg a kezelő, elismeréssel, bámulattal adóztak folyton üres poharaik. Ugy lehet, e svindliből ítélte filozopternek a harmadik asztalnál prezidiáló kiváló tanferfi. A kölcsönös megismerkedés után, jószágos örömmel üdvözölte benne a jövő bölcsész kisasszonyát. Megígérte, hogy az örettségi átuszásánál a kötelet a derekán ő fogja tartani. Na csodálkozzék tehát senkise, ha a krónikás első sorban is egyetemi tanszékről álmodozik. (Már közel jár hozzá...) De ugyebár kérem, szeretetreméltó tizenhatsz évesnek nézeti, (az aranyos igazgató bácsi tévedett ennyire) de valójában... — no de erről jobb hallgatni, ne tépjük szét az illúziót! — kisleány lehet az, kiből csak a harmadik asztalig (a leg-rövidebb határ) sugárzik a bölcsesség.

X.

Előre honfiak!... üvölté egy szónszkült, utóljára és visszavonhatatlanul. Utóljára szándékolt vissza vagy hazavonással, elismerést érdemlő kötelességűdással, a fergeteges éjszakában elődöcögött és ott sikoltozott az erdő felett ő, a kis haragos aranyos. Rengeteg csigakerdőbe besüppedve, egy egész lótszólóval beborítva indult a magaslattól lefelé hőmpölygő áradatnak a kisdud karaván. A gomolygó embertömeg láttára sóhaj fakadt a krónikásnak, nagy kérdéssel foglalkozó szívéből. Eszébe jutott egy édes kis pap (kivül belül fehér) ki olyan szelid vala, mintha most eresztette volna el az édes mama, szorongó szívével, könnyes szemekkel, puhán, melegen ölelő karjai közül, ki olyan édes volt linyos tekintetével, mint egy selyem papírba göngyölt csokoládé bonbon (Kugler süteménynek akarók mondani, de ennek elhalászásában ügyeskedett előtűnik a világ legaranyosabb Kóbyja, nem csoda aztán, ha az őv olyan sokba kerül) és aki olyan enniavaló és meghálálhatlan figyelemmel igyekezett a biztos kupé foglalásra. Persze követték kedves gondolatát és széles hátát. Követték most is, oh de hol van? — mondák egymást felváltva a sóhajtozásban.

Itt vagyok én! — harsogá a mártírtelen mérnök, erősen mellére ütve széles tenyerét. Unnepélyesen hangzott szerie a zivajban:

Beöthy László főispán elnöklése alatt jelen voltak:

Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Hlatky Endre, dr. Károly Irén, Kaczián Károly, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Nozák Rezső, Öváry Lajos, dr. Pász Sándor, Rác Mihály, Stark Gyula, dr. Stokher József, Szokoly Tamás, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Bertsey György, Czegléd Jeremiás, Déry János, dr. Grósz Menyhért, Halász Lajos, dr. Kecskeméti Lipót, dr. Kornstein Lajos, Mihály Adolf, Milibák József, Stern Herman, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, dr. Dési Géza, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Szmetka György, Veisz Mór, Bartsch Sándor, dr. Döry Ferencz, Guttmann József, dr. Gyémánt Jenő, Köblös Ferencz, Mihály Pál, Miskolczy Barnabás, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa, dr. Munk Béla, Nyíry György, Papp György, Plesz Aron, Pekanovits Imre, Sonnenwirth Bernát, Steiner M. Albert, Weimann Béla, Rimler Károly, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, Sztarill Ferencz, dr. Baróthy Akos, Hegedüs Géza, Ragány János, Nemes Jenő, Szűts Géza, Kőszeghy József.

A polgármester jelentése.

A gyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester jelentését a közigazgatás októberi havi állapotáról. A főbb adatokat már közöltük.

Megemlékezik a jelentés a törvényhatóság három elhunyt jeles tagjáról: dr. *Kutiák* Agostonról, *Szűts* István levéltárnok és *Bottó* Ferenczről s indítványozza, hogy a törvényhatóság részvétét jegyzőkönyvében fejezze ki.

Bejeleníti a polgármester, hogy a gyermekkorházat november 16-án megnyitják s erre a bizottsági tagokat meghívja. Az intézet igazgató-őrfőorvosul dr. *Schiff* Ernő orvost, gondnokul pedig ideiglenesen *Szűts* Géza alszámvévőt nevezte ki a főispán, illetve polgármester.

Bejeleníti, hogy a közigazgatási bizottságból *Rádl* Ödön, dr. *Konrád* Márk, dr. *Hoványi* Géza, *Mihály* Adolf és dr. *Berkovits* Ferencz tagok ez év végén kilépnek s javasolja, hogy a helyek betöltését a decemberi közgyűlésre tűzzék ki. A megüresedett levéltárosi állás betöltése iránt a főispánnak előterjesztést tett a polgármester.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette; az elhunytak emlékét jegyzőkönyvébe iktatta s a kilépő közigazgatási bizottsági tagok választását a decemberi közgyűlésre kitélték.

A Körözs megmérgezése.

A polgármester jelentése után három interpelláció volt.

Dr. *Bozóky* Alajos szólalt fel először. Tényeket konstátál. Az őrési összegbe került vízvezeték a város legnagyobb kincse. A közegészségügyet megjavította; mióta fennál, a fertőző betegségek a minimumra szálltak le. Ezen fontos intézményünket fenyegeti a mezőtelepi olajjárból kibocsátott vitriol-salak. Be van bizonyítva, hogy az a salak ártalmas emberre, állatra; lerakodik a vízfénkre s a lerakódás terjed folytonosan. Egyszer elér hozzánk s vízvezetékünket tönkre teszi. Ezt nem tűrhetjük.

Dr. *Friedländer* Sámuel: A tőkével nem bírunk. Az parancsol.

Dr. *Bozóky* Alajos indítványozza, hogy ebben a fontos ügyben minden haladék nélkül intézkedjék a tanács, illetve a törvényhatóság. (Helyeslés.)

Dr. *Altmann* Jakab azt kérde, miért nem lett a tárgysorozatba vagy jelentésbe felvéve a Körözs fertőzése tárgyában a multkor benyújtott interpellációja, holott ezt a törvény előírja.

Beöthy László főispán, elnök felvilágosítja dr. Altmann, hogy a polgármester éppen most szándékozik válaszolni a multkori interpellációra.

Kérjenek az államtól.

Szokoly Tamás kettős interpellációt intézett a polgármesterhez. Nagyvárad évenként 8000 koronát fizet az államnak a főreáliskola fenntartására. Már a májusi közgyűlésben indítványozta, hogy egy bizottság járjon közbe a miniszternél, ezen összeg elengedéseért. A törvényhatóság ezt elfogadta. Intézkedett-e e tekintetben a polgármester, vagy nem? Ha nem, úgy mielőbb tegyen eleget a közgyűlés határozatának.

Másik interpellációja a fogyasztási adók kártérítését illeti. A volt polgármester a szeszadó bérlőnek 68.000 koronát elengedett. Eppen ez időre esett a kárpótlás megállapítása az állam részéről a fogyasztási adók megváltásáért. Ezzel a 68000 frrtal kevesebb volt a megállapítási alap s így évenként most a város 30.000 koronát veszít. Tárják fel ezt az állapotot a pénzügyminiszter előtt s egy küldöttség kérje a megfelelő kárpótlást, esetleg kegyelmi uton.

Mivel most ezen indítványt nem lehet tárgyalni, tűzzék ki a jövő havi közgyűlésre.

A polgármester válasza.

Rimler Károly polgármester első sorban a Körözs megfertőzéséről szól. Nem rokriminál, csak a mai állapotot ismerteti. Eljárt a dologban. A kulturmérnökség kidolgozott egy javaslatot. Minden szakértő forum meghallgatása után elkészítette a tervezetet egy megfelelő szűrőkészülékre s beterjesztette azt az alispánhoz. December 23-ára hívta össze az alispán a tárgyalást. Ebben megnyugodhatunk.

Közbeszólás, többen: Nem nyugszunk meg!

Rimler Károly: a reáliskola dotációja kérdésében és a közs. iskolák államsegélyének emelése tárgyában is járt a miniszternél s ott azzal biztatták, hogy várjon a város, közelebb intézkednek. A leirat már megjött s közelebb előterjeszti.

Elnöklő főispán kijelenti, hogy a Szokoly Tamás indítványát nem bocsáthatja szavazásra, hanem a törvény szerint nyújtsa be azt a jövő közgyűléshez írásban.

A polgármester által adott válaszokat a közgyűlés tudomásul vette.

A miniszteri leiratok és a járda és uttest burkolatról szóló szabályrendelet tudomásul vétele után Nagyvárad város igazoló választmánya bejelentette, hogy *Szokoly* Tamás kétszeres választása, illetve lemondása folytán Várad-Ujvároson egy bizottsági tagsági hely van üresedésben, amelyet ez évben kell betölteni. A választás határidejéül december 28-át javasolja a választmány.

A polgármester ajánlatára ezen határidőt elfogadták s választási elnöktől *Mezey* Mihályt küldték ki.

A katonai létszám emelése.

Budapest főváros pártolás végett megküldötte a katonai törvényjavaslatok ellen a képviselőházhoz intézett feliratát.

Szokoly Tamás és még több törvényhatósági tag pedig önálló indítványt adtak be a városhoz, melyben indítványozzák, hogy a katonai létszám felemelése ellen feliratot intézzen Nagyvárad városa a képviselőházhoz.

A városi tanács együttesen terjesztette elő a két kapcsolatos ügyet azon határozati javaslattal, hogy Nagyvárad város feliratot intézzen a katonai létszám felemeléséről szóló

lesz hely pap nélkül is, arra esküszöm! Es nekivágtott a világnak tért hódítani.

XI.

»Két kis kakas összeveszett!... Mert ugy esett a dolog, hogy ketten ugrottak fel a lépcsőre és udvariasság ide, udvariasság oda, a negyvennyolczas törvényekből bizony egyik sem engedett. Ott viaskodtak a küzdőtérén, neki-lapítva egymást a kupé falának. Közben egy kis kukorékolási hangpróbát is tartottak, minek művészi-összhangzásába belevegyült a fogadatlan tyúkprókátor ki kotkodácsolása. A mérnök-kakas világos katufrékja szünetnélküli és fáradhatlan folytonosságban jobbra-balra lengett, mint a mokus farka a falombok közül. Hosszu lábai meg pontos időközi felváltással az inga működéséről tartottak szabad előadást. A idegen kakas előre veté fekete tollazatát felső testét s ugyanabban a pillanatban kurtalábait térdben meghajlítva, lekuczorodott egész testének egy hirtelen lökésével, szinte várta a bámuló kaczagó, mikor fogja a kugligolyót kihajítani. A léz és nevető publikum oldalnyílást kapott; a doktor azonban érzéketlenné vált minden betegséget iránt. Súlyos fenyegetésekre prizniczet ajánlott, de azt is elég hatásosnak vélte, ha a magas egekre bizza mindenki. Indítványoztatott, hogy egyes sorokban sorakozzék felfele a lépcsőkön a kised karaván, mig

a minden hatalmak bitorlója ki nem zárja a paradicsomból. A sorakozás küzdtejesnek s rémesen veszélyesnek bizonyult. Egy rendőrbiztos, fiatalágának minden tekintélyét latba vetve vezetett. Azonban a tülekedésben biztos állása szörnyen ingadozni kezdett, mint egy nyakontereztett csirkefogó. Egy nyolczvankilós súlyzókkal üres golyóbisokként dobálódzó athlétakar pehelyként emelte őt s a még folyton berzenkedő katufrékot fel a magasha, zsufolt szakaszba.

A harczi kis kakas erőlködésének meglett az a következménye, hogy mintán epéjének utolsó csepjeit megittatta a kéksapkás bácsival, teljesen ellankadt, mint az öttött saláta; megfellejtkezett erről a döcögős, görbe világról.

Szalmakalapjával legyezgette magát időközönként, de olyan mélységes búbanattal, mint az a csatát veszített kis kakas, kinek a viaskodásban lecibálták vérvörös tarját. Fokoskint memoriája annyira hűtlen lett hozzá, hogy mire haza éri, már csak ötig tudott számolni; ennek sokszorozásával hatványozásával bibelődött egész a pirosló hajnalig.

XII.

»Kettőcskén, te meg én...! Mi mást képzelhetek annál edesebbet ök, ott a sarokban, minthogy ketten vannak, feneketlen sötét-

ségű zugolyban csupán. »Szived szivemen, ajkad ajkamon,« suttogá a kapzsi bajusz és a gyöngé nő, óh lágyan megpihent őt, ahol legjobban esett neki. Valaki, kinek szeme a jövő háborújában tábori látszó gyanánt fog használtatni, az ajtófélfához dölve, egy vakító villámfénynél meglátott egymáshoz tapadva két különlemű, minden bizonynyal égő ajakat. Ezek minden estimájokban kétségen kívül a vasuti kocsi örökös sötétségéért fohászkoznak.

A krónikás a szük, zsufolt folyosó szögletébe támaszkodva állt rendőri felügyelet alatt, akárcsak egy menthetetlenül elzúllott s tolonczuton lévő lumpgyerek. Csipkerubájára védőleg borult egy buldog revolverrel nehezített übercziher, gallérja fel vala gyűrve és e panyókára vetett férőholmban, vadalma képpel, egy nézett ki, mint szárnyatörött, étvágyavesztett golyafi.

Hirtelen recsegés-ropogás riasztá fel éber álmából. A tulvilágról egyszeribe ideplántálva, bölcsességének örök szégyenére, azt hitte: a mumus beváltja szavát. Tovább figyelve megkönnyebbült szorongó szíve: nem a vaskocsi ropogott. Most már ekkora ijedség után csekélyebb hatásztrófára gondolt: vagy emberi csontok, vagy az üdőpad töredezhettek. Ez utóbbi bizonyult igaznak. S az udvarias ifjúság a nőkre, oh, a földreszállott menyei lelkekre tolt a vétet. A nők a férfiakra, még jó, hogy

törvényjavaslat-tervezet ellen a kormányhoz és a képviselőházhoz.

A tanács javaslatának indoklása első részében a létszám felemelésének szükségét elismeri, majd aztán rámutat, hogy a törvénytervezet sok munkáskezelést elvonna s óriási összegbe kerülne, azért kéri a törvényhatóság annak mellőzését.

A tanács javaslatát a közgyűlés minden hozzászólás nélkül egyhangulag elfogadta.

Az elveszett tengerszem.

A tengerszem ügyében pedig a tanács tekintettel arra, hogy a törvény által delegált bíróság ítéletet hozott, sajnálattal bár, azt javasolja, hogy az átirat felett térjen napirendre a közgyűlés.

A tanács javaslatát egyhangulag elfogadták.

A villamos telep helye.

A tanács javasolja, hogy a villamos telep mellett levő Rosenfeld-féle telket 12.000 korona összegért vásárolja meg a város. A telek a telep későbbi fejlesztésére szükséges. A javaslat ezuttal harmadszor terjesztetett elő.

Balogh Döme helyteleníti, hogy a sertés-vásártérre építik a telepet, mert a szénzállítás óriási összegbe kerül. A főispán többszöri figyelmeztetése mellett fejtegeti, hogy szemfényvesztéssel jártak el a velencei telep próbakutjánál megépített szivattyúzásnál s így mutatták ki, hogy ott nincs elég víz. Egy újabb próbaszivattyúzást eszközöljenek Velenczén a szakértők.

Bordé Ferencz hivatkozik a szakértők meggyőződésére.

Balogh Döme ismételtén kijelenti, hogy úgy is lehet szivattyúzni, hogy elég víz mellett kevés vizet adjon a gép.

A közgyűlés a telekvételt megszavazta.

Ör-utca szabályozása.

Steiner M. Albert biz. tag már korábban indítványozta, hogy az ör-utcai új iskola mellett kiszögellő tábornoki lak istállóját akként alakítsák át, hogy az utca egyenes vonalat nyerjen.

A tanács az indítvány elvetését javasolja.

Mihelyi Adolf közegészségi szempontból szükségesnek tartja az indítvány elfogadását. A tanács javaslatával szemben indítványozza,

kigyó nem vala... S mint fénysugár a sötét éjszakában öltött a szemekbe H-Böszörmény szífid leánya, ki elképzeltetlen testsúlyával, hervadásnak indulva, mint egy vejétől letromfolt, keseregő anyós, jajgattatta a más tulajdonát.

Erre felhangzott a csattogó, villámló éjszakában, a szomszéd szakaszából legalább tíz torokból, férfikarra letéve, az üdvriadó. Totocskákat lehettek az áranyosok; olyan enniavalóan csengett ajkukról rekedt basszusban a dal: gummiarabicum, gummiarabicum; így tovább ezerig, a végtelenségig, mindig, míg csak a tündőnek egyetlen szuszra ereje van.

A krónikás momentán lekötözta; ha méltóztatnak, szívesen szolgál vele. Es itt van végre a gummiarabicum, századunk csodája, mely egyuttal egyberagasztja a címet s e tizenkét tördelékkel egy szerves egészzé.

A gummiarabicum fenséges és bájos melódiaja mellett lehették ki magukból az éberség utolsó szikráját. Ez ringatott álomba, ez riasztotta megállásra, nyílt pályán a világgá futó vonatot.

A krónikásnak most is fülében cseng, végrendeletileg meghagyja, hogy: a gummiarabicum örökszép melódiaja mellett kísérik utolsó utjára.

Valamint fülében bong a karaván zúgó kiáltása: aztán tárcza ne legyen belőlünk!...

(Vége.)

hogy készítsenek tervet s gondoskodjanak felelőseiről.

Dr. Döri Ferencz pártolja ezen indítványt. Rimler Károly röviden felel. A rendezés 3000 koronába kerül; a terv készen van, csak pénz kell.

A többség Mihelyi Adolf indítványát fogadta el.

Ezután a város részére szükséges munkák kiadásáról határoztak.

A lakatos munkát Tátray Sándornak; — a bádogost Fekete Mártonnak; — a mázólo munkákat Havas Zsigmondnak; — az üvegest Deutsch K. Ignácznak; — a kerékgyártót Sarkadi Lászlónak; — a kovács munkát Szalay Mihálynak; — a szobafestő munkát, a tanács javaslatára ellen, Bertsey György indítványára Vinkler Zsigmondnak; — az asztalos munkát Luczek Józsefnek adták ki.

Hosszabb vitát keltett az ács, kőműves és cserepező munkák kiadása. Bertsey indítványára Madarász és Flanta vállalkozók nyerték el a munkát.

A kövezési munkákat, pótajánlata alapján Ferlesz Józsefnek adták ki.

A hátralevő apróbb ügyeknek a tanács javaslatára szerint történt elintézésével 1/6 órákor véget ért a közgyűlés.

UJDONSAGOK.

Protestáns index és excommunicatio.

Nemcsak a hierarchiát, papszentelést, püspököket, orgonát, megáldást és beszentelést vették át (már t. i. csak az elnevezést illetőleg) a protestánsok a kath. egyháztól, hanem átvették az általuk annyira gyűlölt indexet és excommunicatiót is.

A schleswig-holsteini orthodox protestáns lelkészek indexre tették a Joern Uhl című regényt, mely bántja az ő vallásos érzületüket. Nagy Váradon pedig a protestáns vallású Ady Endre indítványozza, hogy közösiítsék ki a protestánsok Bartha Miklóst, mert nem helyesli, hogy a protestánsok politikát üznenek a vallási dolgokból.

Bartha Miklósnak ugyan nem igen fáj a feje Ady Endre indítványa miatt, még talán a »rugást« sem veszi fel — tőle és a magyarországi helvét hitvallásukat sem gondoljuk annyira elfogultaknak, hogy ilyesmit tegyenek Bartha ellen, aki méltó disze nemcsak a magyar publicistikának, hanem felekezetének is — hanem csak azért hozzuk fel ezeket, hogy rámutassunk arra a feltűnő körülményre, hogy ime liberális szölamok szerint a katolikusoknál az index és excommunicatio »középkori butaság és sötétség« — protestánsoknál ellenben »felvilágosultság«, »szabadságszeretet« és mindenek felett — pedig »türelem«.

Szép is az a türelem és felvilágosodottság.

TÁJÉKOZTATÓ.

Nov. 15. Jogász-táncszentély a Kereskedelmi Csarnokban.
Nov. 23. Szigligeti-társaság rendkívüli közgyűlése.

* Személyi hir. Dr. Barabás Béla, országgyűlési képviselőnk tegnap városunkban időzött.

* Anyakönyvvezetői kinevezések. A belügyminiszter Bihar vármegyében a széplaki anyakönyvi kerületbe Kilgast Konrád okleveles jegyzőt, a bagamériba Győry Béla segédjegyzőt, a nyüvedbe Bíró Gusztáv nyüvedi lakost, a czeczkeibe pedig Busa Gyula jegyzői gyakornokot anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és Kilgast Konrádot a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* Pápai áldás a papnevelőben. Lélekemelő vallásos örömműnepség folyt le tegnap a váradi papnevelő intézet szép kis kápolnájában. Dr. Steinberger Ferencz apátkanonok, a papnevelő közszereketben és tiszteletben álló igazgatója, aki tegnapelőtt érkezett meg olaszországi zárandokutjából mely alkalommal a katolikus tanítókat vezette a Szentatya elé, pápai áldást hozott Rómából a papnevelő intézetben lakók részére, melyet tegnap reggel az intézet kápolnájában mondott ünnepélyes mise után osztott ki. A szép ünnepségen, mely alatt az igazgató rövid beszédet is tartott résztvettek a papnevelődékek, az előjárók és tanárok, valamint a papnevelőben lakó két kar. káplán is. A megható ünnepség a pápai himnus éneklésével nyert befejezést.

* A jogász ifjuság felolvasása. A nagyváradi kir. katolikus jogakadémia ifjusága tegnap délután 6 órákor tartotta meg első tudományos felolvasását a jogakadémia dísztermében. A felolvasáson nemcsak a tanári kar és ifjuság jelent meg örvendetesen nagy számban, hanem városunk szépei közül is sokan keresték fel ez alkalomból az akadémia dísztermét. A megjelentek nagy érdeklődéssel hallgatták végig Ujjalussy Sándor »Eszmé a római jogkörében« című értekezését, s végül megtapsolták a nagy készletségre valló jogi előadást.

* A gyermekkórház megnyitása. A Nagy-Várad város kezelése és felügyelete alatt álló Sztaroveczky-alapítványi gyermekkórház a folyó évi november hó 16-án történt megnyitása után át lesz adva rendeltetésének. A 20 ágyra berendezett gyermekkórház felvesz minden 10 éven alóli beteg gyermeket (a hevenyfertőző bajokban — kanyaró, vörheny, ronsoló toroklob, himlő — s envedőket kivéve) felekezeti különbség nélkül. Vagyontalanok beteg gyermekei tekintettel a kórház nyilvános jellegére, az országos betegápolási alap terhére lesznek ápolva. Bejáró szegény beteg gyermekek részére naponként d. u. 3—4-ig az intézet igazgató-főorvosa, dr. Schiff Ernő tart ingyenes rendeltést. Fekvő betegek reggel 8—9 óra, délután 4—5 óra között vétetnek fel az intézet igazgató-főorvosa által.

* Lukáts György-utca kérelme. Tudvalevő dolog, hogy a biharmegyei kórház szennyvizeinek levezetésére új csatornát építenek a Lukáts György-és Széles-utczákon keresztül. A csatorna építése már folyamatban van s ez alkalommal Fekarovits Imre főmérnök kezdeményezésére mozzalom indult meg a Lukáts György-utcai háztulajdonosok körében, hogy egy beadványt intézzenek a városi tanácshoz, melyben engedélyt kérnének arra, hogy a Lukáts György-utcai háztulajdonosok telkeikről levezető csatornákat vezethessenek a kórház főcsatornájába.

Az indítványt megszívlelendő érvekkel okolják meg.

Statistikai adatok igazolják, hogy bár Lukáts György-utca a város egyik legszerencsésebb fekvésű utcája, egészségi állapota aránylag mégis kedvezőtlen, minek jó részben oka a talaj szennyezettsége, mert köztudomású, hogy a mai Schlauch-park rendezése előtt személerakó hely volt s az onnan lezivatkozó talajviz a környék talaját annyira fertőztette, hogy azon már csak a csatornázás segíthet. Most pedig kedvező alkalom kínálkozik, tehát nagyon is életrevaló tervet pendít meg az indítvány. Reméljük a város csak örülni fog, hogy egy utca háztulajdonosai a maguk költségén igyekeznek a város közegészségügyén javítani.

* Bizottsági ülés. Nagyvárad város szépi és közlekedési szakbizottsága 1902. évi november hó 14-én, pénteken délután 3 órákor ülést tart, a sértésvásártéren Incze Lajos és társa által teljesített munkálatok felülvizsgálata tárgyában.

* **Husz órai szolgálat után négy órai pihenés.** A máv. Nagyvárad állomásán a raktárnokoknak nem valami irigylendő a sorsuk. Szinte hihetetlen nehéz szolgálatot kell nekik teljesíteni, naponta 18–20 órán keresztül, mely után másnap egy órai szabad idejük sincsen. A magy. kir. államvasutak szolgálatában levő más foglalkozású altszetteknek 24 órai szolgálat után 24 órai szabadjuk van, mely idő alatt kipihenhetik, a nehéz szolgálatuk fáradságait. De hogy egy ember 20 órai talponléte 4 óra alatt kipihenjen, az teljesen képzetlennek látszik, miazonban a vasuti raktárnokoknak már megszokott dolog. A raktárnokok már több ízben felkérték az állomásfőnököt, hogy valamiképpen javítson túrhetetlen helyzetükön, ki azonban mind ez ideig nem teljesítette kérésüket. A raktárnokok legközelebb a kolozsvári üzletvezetőséghez fognak fordulni túrhetetlen szolgálati viszonyuk orvoslásáért.

* **A villamos vasút építési engedélye.** A kormány jóakaró gondoskodását nagyon ritkán érzik Nagyvárad. Azt azonban nem lehet tagadni, hogy a villamos vasút dolgában gyakran mutatta jóindulatát a belügyi és kereskedelmi miniszter a várossal: mindenáron össze akarja házasítani a vasutat a várossal. Nagyvárad városa a villamos központi telepet akként építi fel és rendezti be, hogy a villamos vasút részére is a város szolgáltathassa a villamos hajtóerőt. A megállapodás azonban még nem jött létre a közuti vasuttal. A kereskedelmi miniszter tehát ismét jóakarólag lép fel egy tegnap érkezett leiratában a várossal szemben. Fejtegeti leiratában, hogy milyen előnyös a városra, ha a város adja a villamos vasutnak az energiát. Kösse meg tehát a szerződést mielőbb a város s terjeszse fel jóváhagyás végett a szerződést. A belügyi miniszter is nagy súlyt helyez arra, hogy az egyezés mielőbb létrejöjjön. A keresk. miniszter jóindulata aztán azon kijelentésben csúszosodik ki, hogy addig nem adhatja ki az engedélykiratot a villamos vasút építésére, amíg a város az energia szolgáltatására a közuti vasuttal a szerződést meg nem köti.

* **Megrögzött tolvaj.** Nyika György hagyományfajta illetőségű csavargó napszámost hiába érte utól minden tolvajlása után a rendőrség büntető keze, a mikor kiszabadult, ismét csak tolvajlásra adta fejét. Tegnapelőtt is *Dácsin* Péter lebuji korcsmájában ólálkodott mindaddig, míg az előre kiszemelt forgó pisztolyt és egy pár csizmát ellophatta. A korcsmáros gyanúja erős volt Nyikára és ezért a rendőrség szemmel kísérte a jeles férfit. Tegnap végre kivitte a lopott holmit a piacra értékesítés végett, de a posztoló rendőr fölön csípte, mielőtt a pisztolyon és a pár csizmán tudhatott volna. A rendőr bekísérte a rendőrségre, hol kihallgatták. Kihallgatás után pedig át-kísérték az ügyészségre.

* **Esküvő.** Tordai Varga Gyula törekvő iparos a hó 16-án vezeti oltárhoz Ertsey József kedves leányát, *Mariskát*.

* **A hűtlen inas.** Zathureczky Albert céczekei földbirtokos a hó 1-én Bobgye János látné legény személyében új inast fogadott szolgálatba. Az új inas hűnek mutatkozott, de a hó 10-én keservesen csalódott gazdája ebbeli hitében. Ugyanis e napon Zathureczky megbízta 250 koronának postára adásával. Bobgye a pénzzel — a helyett, hogy feladta volna — Nagyváradra szökött Karkecz Henrik uralági inas pajtásához, ki Miskolc központi főszolgabírójánál van szolgálatban, és annak lakásán elrejtőzött. Zathureczky a lopást és szökést bejelentette a csendőrségnél, mely megindította a nyomozást. A nyomozást teljesítő mezőtelegi csendőrszolgák Dienes nyomozó rendőrrel sikerült tegnap a tolvajt és az orgazdát szállásukon elfogni. Az inaszobában megrejtett kutatás során az ellopott pénzből százhetvennégy korona megkerült. Bobgye és Karkecz bevallották, hogy a még hiányzó pénzen Bobgye részére egy hely-

beli ruhásüzletben téli kabátot és nadrágot vettek. A tolvaj és orgazda az elkobzott pénzzel és ruhaneművel együtt az ügyészségre kísértettek.

* **Találtatott egy fehérszőrű foxterier kutya és karikán 4 kis kules.** Igazolt tulajdonosaik személyes jelentkezés esetén a rendőrség 4-ik számú szobájában átvehetik.

EGYESÜLETEK.

A mérnök-egylet gyűlése. Van szerencsém a Nagyvárad mérnök és építészek társasága i. tisztelt tagjait folyó hó 15-én azaz szombaton este fél 8 órakor a Karner-féle vendéglő Körözfelölí külön helyiségében tartandó összejár etelre tisztelettel meghívni s kérem szíveskedjenek teljes számban megjelenni. — *A titkár.*

TANUGY.

A polgári iskola jövője.

— A községi tanítók gyűlése. —

A polgári iskola még mindig megoldatlan kérdése a magyar tanügynek. Tanítók, tanárok, adminisztrátorok, tanfelügyelők, miniszteri tanácsosok, sőt miniszterek is sokat fáradtak már megoldásán, de mindeddig siker nélkül.

A nagyvárad községi iskolaszék is hasonlóképen jár. Azt javasolta a törvényhatóságnak, hogy szüntesse be a polg. iskola parallel osztályait s fejlessze ki e helyett az elemi iskolák V. és VI. osztályait.

A törvényhatóság ki is mondta az osztályok beszüntetését s felállította minden városban az V. és VI. osztályokat; ám az eredmény nem az lett, amit vártak; az V. és VI. osztályok néptelenek maradtak s a polgári iskola I. és II. osztályai ismét túlszűfoltak lettek; így aztán az iskolaszék kénytelen lesz felterjesztéssel élni a törvényhatósághoz az iskolák fennmaradása iránt, de hogy indokolásá ak nyomatékot adjon, a polgári és elemi iskolák szakvéleményével terjeszti azt föl ujjal a törvényhatóság elé.

Az elemi iskolai tanítók tegnap délelőtt vitatták meg a fontos kérdést.

Réz Mihály felügyelő-igazgató az ülés előke ismertette részletesen a kérdést s világította azt meg minden oldalról jeles paedagógiai érzékkel és finom tapintattal.

Markovits Pál és Varga Teréz hozzászólásai után a tantestület úgy határozott, hogy a párhuzamos osztályok beszüntetését nem óhajtja, mert a törvény éppen úgy előírja azok fokozatos fejlesztését is, mint az elemi iskolákét; de rajta lesz a tantestület, hogy a nagyközönség tájékoztatást nyerjen az elemi iskola V. és VI. osztályainak előnyéről, rajta lesz, hogy megnyerje a szülőket ez iskolának s reméli, hogy akkor majd a polgári iskola parallel osztályai maguktól fognak lehullani.

Tankönyv vita.

Ingusz aradi cég mutatóba ABC-ket küldött a nagyvárad iskolákba való bevezetés céljából.

Tarr Klementina hozzászólása után nem mennek addig semminemű könyvváltoztatásba, míg az új tanterv életbe nem lép.

A Gramma-Sipos-féle földrajzot felülbírálat végett kiadták a III-ik osztályok vezetőinek. Rátkay József ajánlatára arra kéri az iskolaszéket, hogy bocsássa a Rátkay által írt földrajzot a tantesület rendelkezésére, mert csak ez esetben alkothat majd arról véleményt s mondhat róla bírálatot.

A népkönyvtár.

A Szigligeti-Társaság kérelmét adta elő Réz Mihály a tantestületnek, melyben az Új-

városon felállítandó népkönyvtár részére könyvadományozásra szólítják fel az összes tanítókat és szüléket. Mindennemű adományok Réz Mihály címére küldendők (polgári finiskola, földszint 10. ajtó.) A gyűlésen az összes elemi iskolai tanszemélyzet résztvevő 5–6 tag kivételével.

MULATSAG.

Jogász-táncszestély. A déli korzó aranyos napsugarában meglevenedik minden délenben a Fő-utca s mosolygó leányarcok vonulnak el a kíváncsi jogászok és tiszt urak sorfala előtt, a Fábry-sarkon és a drogueria előtt. Ha valaki annyira megy az indiszkréczióban, hogy nemcsak az arcokra, de a leányok beszédjére is kíváncsi, azt nagy csalódás fogja érni. Unalmas egyformasággal valamennyien egy dologról beszélnek: a szombati jogászestélyről. Hanem aztán a mit róla beszélnek, az érdekes. Mennyi ábránd és remény fűződik ehhez az estéhez! Vannak sokan, a kiknek ez az estély az ideitáncmulatságok sorozatának megnyitását s a tavalyinak folytatását jelenti. Ezeket csak egy kérdés izgatja: mekkorát nőtt Ő-nek a bajusza egy év alatt, a mióta gölyából komoly második éves jogász lett s (állítólag) egy alapvizsgával gazdagodott? Ezt a kérdést egy második négyes keretében rövidesen el lehet intézni. Hanem a kik most jelennek meg először a parketten — oh, azoknak egészen más a helyzete. Nekik minden új, minden érdekes és legfőbbképpen minden izgató. Fognak-e táncolni eleget? Ez egy kérdés senkinek sem okoz fejtörést. Olyan agilis, udvarias rendezőség vette kezébe a mulatság vezetését, hogy maga a rendezőség névsora elég biztosíték a jogász-táncszestély fényes sikerére nézve. Nem is kell a kis leányoknak mással törődniük, minthogy a táncszestélyt a Kereskedelmi Csarnokban tartják meg s hogy szombaton este 9 órakor kezdődik. Az, hogy a belépti jegy csak három korona, csak a papákat érdekli.

Az igen izléses meghívó a Szent László nyomdából került ki s következőleg hangzik:

Meghívó. A nagyvárad királyi katolikus jogakadémia ifjusági olvasóköre saját pénztára javára 1902. évi november hó 15-én, szombaton, a Kereskedelmi Csarnok nagytermében *jogász táncszestélyt* rendez, melyre kívül czímzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté este 9 órakor. Belépő-jegy személyenként 3 korona. Feltűzítéseket az egyesület javára köszönettel fogadjunk és bízilapilag nyugtazunk.

Rendező-bizottság: Alliquander Odön, Blayer Endre, Böhm Kamill, Böszörményi Béla, Detrich József, Fényes Odön, Frank Géza, Frankó József, Gécey Imre, Harmathy Károly, Hering Sándor, Jelinek Sándor, Kiss Sándor, Kránczy Kálmán, Lánchy Ferencz, Lukács Akos, Medvigy Mihály, Nagy Sándor, Nesztor József, Péterffy Elemér, Podhraczky Ferencz, Reisz József, Rigó Zoltán, Siposs Ernő, Soós Zoltán, Személy Kálmán, Szolcsányi Béla, Schwartz István, Tolnay László, Urbanics Kálmán.

Igazságszolgáltatás.

Az asszony . . .

Amióta kis és nagy tragédiák színhelye e göröngyös sárteke, a tragédiák hátterében, mint indító ok vagy mint az örvénybe ragadó démon mindig ott áll az asszony . . .

A mai kicsinyes, mindennapi tragédiákban éppen úgy, mint a csillogó romantikus költeményekben.

Egy ilyen kicsinyes tragédiának egyik végjeleneke játszódott le tegnap a törvényszék vádtanácsa előtt.

Matyucz János almaszegi görög. kel. tanító a hős, a bűnös, a kit bűnbe sodort a költségek, a pazarló asszony.

Matyucz János a sápadt, ideges ember, megtörtén beszélgeti el tettének indokait és körülményeit. Elmondja, hogy merült az erejét meghaladó adósságokba, s hogy igyekezett megmenteni hiteltel karmiból, s végre hogy tévedt a bűn útjára egy tul izgatott, kétségbeesett pillanatában.

Váltót hamisított, — nyomorult 90 koronáért, pedig tudta ő, hogy mit kockáztat: az életét, a becsületét. Bűnbánó megadással beismeri tettét, de nem érzi magát büntetésre méltó vétkeinek.

— Kétségbeesésben tettem, — nem tudtam mitévő legyek, mondogatja lassan, egymásután.

De hiába, a tények beszélnek. Matyucz János váltóján ott áll a hamisított név: **Molnár Péter**. Ez az megfogható bűn, s a minimális büntetése hat hónapi börtön, Matyucz János is ennyit kapott érte.

— Pedig még fel se vettem a pénzt... csak éppen odairtam... dadogja meglehető együgyűséggel az ítélet hirdetés után, s felebezt jelentett be, hiszen nem érzi magát bűnösnek...

Igy hát még nem játszott le az együgyű tanító tragédiája, hanem még sok tárgyaláson fog érődni, az asszonyért!

Miniszterek az esküdtsték előtt. Annak idején, a mikor **Darányi Ignác** földmívelési miniszter a **Csorba-tavat** megvásárolta a kincstár részére, a **Népszavában** éles cikk jelent meg arról a vásárlásról. A cikk értékelésnek mondta azt a területet, a melyet Szentiványi Imrétől a miniszter megvásárolt. Azt is írta Népszava, hogy Szentiványi 3 millióért kénálta a tulajdonát képező területet Hohenlohe hercegnek, de a magyar kormány érhetetlen felbuzdulással azt hangoztatván, hogy nem szabad engedni a magyar földterületet idegenbe vándorolni (!), a kincstár szá ára öt millióért megvette az öt fillért sem jövedelmező Csorbatót. Ezt a vásárlást a »legszerencsétlenebb panamának« czimezte a szocialista lap cikke és a kormányt azzal vádolta, hogy a miniszterek a maguk zsebére költötték ezt az alkut, hogy sápot kapjanak.

E miatt a cikk miatt **Darányi Ignác** miniszter és egyúttal **Szell Kálmán** miniszterelnök is, sajtó útján elkövetett rágalmozás és becsületsértés miatt pörrel támadták meg a szocialista lapot, a mely **Talai Gyula**t nevezte meg a cikk írójának.

A pestvidéki esküdtbírósg tegnap tűzte ki ennek a sajtópernek tárgyalását.

A tárgyaláson személyesen megjelent **Darányi** miniszter, míg **Szell Kálmán** állami ügyekkel lévén elfoglalva, levél útján kimentette a távollétét. A vádhatóságot dr. **Geguss** királyi ügyész képviselte. **Zsitvay** Leo kuriai bíró, elnök felolvastatta az inkriminált cikket.

— On iria ezt?

— Én; de nem érzem magam bűnösnek, — felelte a vádlott, a ki kijelentette, hogy nem egy érteke azt, a mit írt.

— Nem úgy értette? Hát ezt a mondatot lehet másként érteni: »lopják az ország pénzt«?

Vádlott hangsúlyozza, hogy a míg a nép szenved, az ország pénzt ilyen értéktelen vásárlásokra fecsérik.

— Az is áll a cikkben, — mondja az elnök — hogy **egy pajtás kezéért** milliókat adnak, csak azért, hogy a miniszterek sápot kapjanak. Ez nem lehet félreértés.

Dr. **Polácsék** Sándor a bizonyítást kéri, mire a bíróság visszavonult, hogy erre nézve határozzon.

A tárgyalás folyik.

Az aradi sikkasztó ügye a kir. táblán. Tudvalevő, hogy **Böhm Adolfot**, az aradi ipar és népbank volt vezérigazgatóját, ki mintegy 300.000 koronát sikkasztott az intézettől miből fedezetlenül 157000 korona maradt — a bűntény felderítése után **Meszlényi** aradi kir. ügyész vizsgálati fogságba helyezte. Böhm a letartóztatás ellen ügyvédje dr. **Czédly** Károly aradi fiskális útján felebbezt nyújtott be a nagyváradi kir. táblához. A kir. tábla ötös

tanácsa tegnap csütörtökön foglalkozott a felebbezéssel. A tanács elnöke **Ritók Zsigmond** táblai elnök, az ügy referense **Balogh** Sa u bíró volt. A tárgyaláson **Czédly**, a sikkasztó védője személyesen jelent meg. A tanács behatóan tárgyalta az ügyet és végül Böhmöt elutasította felebbezésével. Így tehát Böhm Adolf továbbra is vizsgálati fogságban marad.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR

Péntek: **Pogány Gábor.**

Szombat: **Zsidónő.**

Vasárnap: délután: **Falu árvája**, este: **Párisi élet.**

Pogány Gábor. Ma pénteken este mutatják be a Szigligeti-színházban **Ferenczy** Ferencz drámáját, a **„Fogány Gábor“**. Az egész drámai társulatot foglalkoztatja az érdekes darab. A premier iránt vagy az érdeklődés.

Változás a műsorban. A vasárnapra kitűzött két operettet közb jött akadályok miatt le kellett vonni a műsorról s más darabokat kellett kitűzni a színház igazgatóságának. Délután a **„Falu árvája“** hatásos népdráma, este pedig a **„Párisi élet“**, ez a gyönyörű Offenbach operett kerül színpadra.

Operaelőadás. Meglehetően hosszú idő után szombaton este magasrendű, klasszikus zenét hallunk a színházban. Halévy hatalmas remekműve, a **„Zsidónő“** kerül színpadra. Márkus Aranka, Székely Anna, Perényi, Kalmár, Pintér és Csátár az opera főbb szereplői.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 57.

Bérlet 48. sz.

Ma pénteken, 1902. november 14-én:

Pogány Gábor.

Színmű.

S Z E M E L Y E K:

Özveg báró pogányvári Pogány Péterné — — — — —	Somogyiné N. Julia
Báró Pogány Péter, a báróné mostoha fia — — — — —	Szarvasi Sándor
Báró Pogány Gábor a báróné fia — — — — —	Kovács Lajos
Báró Pogány Hermin, alapítványi hölgy, a báróné sógor-nője — — — — —	Benkő Jolán
Báró Pogány Péterné, Fellegi Laura — — — — —	T. Pogány Janka
Pogány Anna — — — — —	E. Kovács Mariska
Lindner Berta — — — — —	László Irén
Pataki, tisztartó — — — — —	Peterdy Sándor
Hollay, főispán — — — — —	Szathmáry Árpád

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölve 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 30 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszinten 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színpad 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 óráig előre válthatók.

Kezdeté 7 órakor, vége fél 10 órakor.

Holnap szombaton, november 15-én:

ZSIDÓNŐ.

Opera.

NYILTÉR.

Telephon: 451.

Telephon: 451.

A költözködési idény alkalmából értesitem a n. é. közönséget, hogy

villanyos házi-csengőket és

magántelephonokat

minden igénynek megfelelően, oly előnyös árban vállalkozok, hogy e tekintetben még az állami szerelők — az ugynevezett postások sem versenyezhetnek 27 év óta közmegelegedésre kiszolgáló vállalatommal.

Költségvetésekkel díjtalanul szolgálok.

A megrendeléseket kéri

356

tisztelettel

FEIGENBAUM LAJOS,
Kert-utca.

TAVIRATOR

A király betegsége.

Bécs, nov. 13. (Saj. tud. táv.) A király állapota megnyugtató. Ischiasban szenved, melyben már egyszer évek előtt megbetegedett s most hülés miatt visszavért a régi baj.

Majláth püspök válasza Bánffynak.

Kolozsvár, nov. 13. (Saj. tud. táv.) Majláth püspök a katolikus status gyűlésén Bánffynak válaszolva kijelenti, hogy nem szokott bár más felekezetek ügyével foglalkozni, de ezuttal a támadások kényszerítik, hogy a bekeesség érdekében válaszoljon. A zászlószentelésen a többi felekezetek lelkészeivel azért nem vett részt, mert a közös egyházi funkciókat az egyház törvényei tiltják. Becsület szavára kijelenti, hogy senkit sem csábít vallását elhagyni. Felhívja a protestánsokat az egyesült harcra. Ezek után **Ugron** beszélt kiemelve, hogy a katolikusok nem ellenségei a protestánsoknak s erősödésükben a magyarság erősödését látná.

Uj képviselő választás Tápén.

Szeged, nov. 13. A tápéi kerületben, hol új választásra van kilátás, **Enyedy** Lukács nem lép fel többé. A szegedi szabadelvű párt valószínűleg **Rohonczy** Gedeont fogja jelölni. A függetlenségi jelölt **Kelemen** Béla szegedi ügyvéd lesz. (M. T. I.)

Szerencsétlenség egy szénbányában.

Zágráb, nov. 13. A Trojstvo mellett lévő miszulinováci szénbányában nagy szerencsétlenség történt. Mialatt a munkások a bányában dolgoztak, a boltozat egy része leszakadt. Két munkás életét veszítette, többen súlyosan megsebesültek. A helyszínére vizsgáló-bizottság ment ki. A szerencsétlenséget valószínűleg az okozta, hogy a boltozat nem volt kellően megtámasztva. (M. T. I.)

REGENY-OSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irt: Sienkiewicz Henrik.

140

— Az Atya, Fiu és Szentlélek nevében! Felmadart az apródod! kiáltott Sagloba.

— Nem támadtam föl, mert meg se hal-

— Az ám, ugyálszik csak azért, hogy a Bohun szolgálatába állhasson, mondta nevetve Skrzetuskí.

— Nobát, akkor már fűtenek számodra a pokolban. Minthogy pedig azt hiszem, nem sok öröme lehetett a szolgálatodban, hát itt adok néked bűfelejtőt egy tallért.

— Köszönöm alázatosan!

— Czimeres zsvany ez a fickó, szólt Skrzetuskí. A kozákoknál úgy megrakodott drágaságokkal, hogy mi ketten minden pénzünkért sem szedhetnénk össze annyit, mint őkelme s most még ráadásul tallért is kapott!

— Csak tartsd meg fiam, látom, hogy életrevaló gyerek vagy. Hogy az akasztófa biztatón int feléd, sohse bánd! Szeretem az ilyen fickókat, ember válik még belőled, ha megéred. Hanem most már azt is mondd el, hogy miképpen nyilatkozott rólam a derék Bohun?

Rzenzian, aki boldogan mosolygott, mert jól esett neki a Sagloba beszéde, gondatlanul felelt.

— Ha csak a nevedet is említették, már szikrázott a szeme. Szidott, átkozott...

Mérgesen kiáltott az apródra Sagloba:

— Ne papolj! Pusztulj!

Most aztán már a Skrzetuskí utazásáról beszéltek, a közlegő sküvöről s a boldogságról, amely reája vár. A bor visszaadta a Sagloba jókedvét is s a cipős nyelvű lovag Skrzetuskí kezdte ki a tréfáival. Hol a keresztelőt emlegette, hol meg a Potocki András nagy szerelmével ijesztette. Longinus sóhajtozott, a többiek vidáman iszogattak s utóbb már a háborút tárgyalták s a hercegről is szó esett. Skrzetuskí, aki utóbbi időben távol járt, kérdezte a bajtársaitól, hogy mi a herceg betegsége? Egészen megváltozott ez az ember. De hát mi okból? Hiszen győzelmet győzelemre halmozott. Hát talán a mellőzése miatt? Hiszen az elégtételt megkapta: minden fegyverforgató ember melléje állott. Kinevezés és megerősítés nélkül is ő a fővezér. Mődjában áll, hogy tönkreverje Chmielnickijt és ő mégis télenül, habozva áll, emésztve magát.

— Talán közsvénye van, — tréfálkozott Sagloba. — Ha az én lábujjaimba belenyilat a fájás, három hónapig vagyok mogorva tőle!

Longinus is beleszólt:

— Én pedig azt mondom, testvéreim, hogy valami más baja van. Nem magam hallottam ugyan, de olyan valaki mondta el nekem, aki magától Muhovietki prépostól hallotta, hogy más a baja. Hiszen ő jó ember, nagy ember, én nem is itélem el, hanem a prépost szava... különben én semmit sem tudok...

— Hát ki hallott már ilyen locsogást? Ember vagy? Beszélj már értelmesen, ne tégy, mint a macska, ne kerüljed a forró kását, hanem mondd már ki, ami a begyedben fekszik.

— Az igazságot! Az igazságot!

— Hát ha meg kell lennie... az a baja, hogy nagyon sok vert ontoit! Nagy hadvezér a herceg, de mértéktelea volt a büntetésben. Most őt büntette meg az ég, mindent vörös színben lát, az éjszaka sötétje is vérszínű az ő szeme előtt. Mintha vörös felhő űlne a szemén...

Sacwilichovski mérgesen kiáltott a jámbor lovagra:

— Ne beszélj butaságot! Öreg asszonyok szájába való az ilyesmi. Hogy jó a jókhoz és nem ösmer szánalmat, ha a gonoszok megbüntetéséről van szó: ez nem bűn, ez érdem, ez arény. Hát van-e elég büntetés, elég kin azok számára, akik vérbefojtották hazájukat, tatár rabságba adják tulajdon véreiket, akik megtagadják az Istent, a királyi fenséget, mindent? Látott-e bármelyiktek bárhol is olyan rémséges tetteket, mint amilyeneket az ellenség cselekedett, asszonyt, gyermeket sem kímélve? Az ő

számokra kevés a bitó és a karó. Pfuj, Longinus, vas a karod, de vaj a szived.

Akkor is óbégattál, amikor Krsywonost elevenen megsütötték s azon sápitóztál, hogy bár ölhetnéd meg őt egyszerre. Szerencse, hogy a herceg nem ilyen asszonyos lelkű! Ő jutalmazni, büntetni egyképpen tud. Mitlocsogsz hát itt számarságokat!

— Mondtam, hogy én semmitse tudok. Én csak így hallottam, mentegődött Longinus.

De az öreg Sacwilichovski sokáig dohogott és szidta Longinust. Különben mindannyian hallgattak, kívülről behallatszott a mulatók lármája. A kis Wolodyjovski törte meg végre a csendet.

— Mit gondoltok mégis, mi a herceg baja voltaképpen?

— Nem vagyok a bizalmasa, felelt Sacwilichovski s nem tudok róla, de azt hiszem, hogy valami tépelődik, küzködik magával. A leiki-harcok kinozzák őt. S minél nagyobb a lélek, a küzdelme is annál keserveesebb.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Közlés 1902. és 1903.

Tőzsdéi jelentések.

— A tőzsdéi eredeti távirata. —

Értéktőzsdé.

Budapest, nov. 13.

Osztrák hitel	—	—	—	—	683 50
Magyar hitel	—	—	—	—	728 50
Alamvasut	—	—	—	—	711 75
Rimauuranyi	—	—	—	—	4 250
Magyar jelölés	—	—	—	—	475 50
Szolgálati	—	—	—	—	—
Wagon- és	—	—	—	—	—

Használatok.

Budapest, nov. 13.

Buza októberre	—	—	—	—	7 27
Buza áprilisra	—	—	—	—	7 54
Tengeri	—	—	—	—	5 60
Rozs okt.	—	—	—	—	6 45
Zab ápr.	—	—	—	—	6 5
Káposzta, repce, árpa	—	—	—	—	11 89

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. nov. 13-án

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	120 60
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	97 60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—
Magyar földtelehermentelési kötvény 4%	—	—	—	—	97 50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100 —
Horvát-szlavón-földtelehermentelési kötvény	—	—	—	—	98 —
Magyar nyereségny-szerződés-kötvény	—	—	—	—	201 —
Tiszszabályozás és víz- és gőzvezeték-kötvény	—	—	—	—	157 —
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	100 75
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	100 50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	120 50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	100 —
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	150 50
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	15 00
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	704 50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	694 75
Párisi visita	—	—	—	—	95 17
20 jrnkos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	19 06
Németbirodalmi marka	—	—	—	—	116 95
Londoni visita	—	—	—	—	23 22
20 márkás arany	—	—	—	—	28 40

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyváradi 4-ik honvéd gyalogezred legénysége részére szükséges *marhahus, disznó-zsir, burgonya és fűszerneműek* az 1903. évre árlejtésen fognak biztosítani **1902. november hó 19-én.** Pályázni óhajtok bővebb értesítést az új honvéd gyalogsági laktanyában (Rulikovszky-ut) szerezhethetnek.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcái lakás, mely áll: **4 szoba, 1 alcoven**, mellék-helyiségek s egy üveges *terasz* a Körözsre,

minden órán kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet” 8-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet” 1903. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1905. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrészt után hetenként 20 fillér (10 kr) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani a mennyiben minden tag heti betéte által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereség-osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/3 részét 6 %-os kamattal mellé minden előleges befizetés nélkül kölcsönkőp felveheti.

Videki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1903. január 2-től kezdődő 8-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1902. október hó.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet” igazgatósága.

A 8-ik évtársulat befizetési napjai:

vasárnap délelőtt 9—11-ig,
szerda délután 3—5-ig,
péntek délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2500 tagja van, mintegy 50.000 üzletrészeszel.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nagy, Teleky-utcai házában.

306

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bemer-tér.

Tennis flanel
szép kivitelben
16 kr.

Színes mosó
barchettek
17 krtól.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női- és gyer-
mek confectio raktár.

Dús választék.

Eredeti modellek.

Fekete és szí-
nes blous sely-
mek legújabb
kivitelben
60 krtól 4 frtig.

Alkalmi vétel
férfi gallér mig
a készlet tart
10 kr.

Fehér zsinór és
pique barchettek
óriási választékban
25-90 krig.

Franzia delai-
nek 39 krtól.
Valódi prágai
keztük 88 kr.

Vászon fehér és
asztalneműk
elismert legelő-
nyösebb árakban

Egy hat sze-
mélyes teríték
asztalkendőkkal
1.20.

1 vég vászon
3.90-100 frtig.

Valódiumburgi,
Iróni és
creas vásznak,
Schroll siffonok
nagy választék-
ban.

Mennyasszonyi
kelengyék
mek kivitelben
készítünk
5000 frtig.

Wallerstein Fülöp Fiai

Fiók üzlet:
Debreczen.

Nagyvárad, Bemer-tér.

Fiók üzlet:
Kisvárd.

ÉRTESÍTÉS

a közeledő időnyre nagy mennyiségben bevásárolt és eladásra
kerülő

alkalmi vételekről,

melynek szíves megtekintésére tisztelettel meghívjuk a n. é. vásárló közönséget.

Szolid szabott árak.

Túlfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.

Dus választék.

338

Eredeti modellek.

Óriási választék
angol női divat
kelmékben gyö-
nyörű kivitelben.

Franzia gyapjú
flanelk, blous
és pongyolákban.

Férfi ingek leg-
jutányosabb
árakban, közel
20 kr.

Csödtömegtől
vásárolt minden-
nemű férfi szöve-
tek rendkívül
előnyös árakban.

Szőnyeg, függöny,
ágyterítők, flanel
takarók a leg-
nagyobb választékban.

Futó szőnyegek
18 krtól
3 frt 50 krig.

Ebédli szőnye-
gek **2 frttól**
200 frtig.